

SKT

sibiriska arbetarfederationen

SKT, Sibiriska arbetarfederationen, är den snabbast växande syndikalistiska rörelsen i världen. Sedan snart tio år tillbaka har de stridit i ett postkommunistiskt Ryssland, mot en auktoritär tradition, mot arbetsrättslagar som syftar till att krossa de fria facken och för en organisation som trots enorma geografiska avstånd och knappa medel idag organiserar runt 6000 arbetare.

Ny arbetslagstiftning i Ryssland

allvarliga försämringar för arbetarklassen

Det är i slutet på juni.

Vi är två SAC-medlemmar som närvarar på SKT, Sibiriens Arbetarkonfederations sommarseminarium. Sibirien i juni är hett - uppåt fyrtio grader...

Det är ett späckat program - kvinnor och facklig organisering, facket och globaliseringen, mediastrategier, nya fackliga strategier.

Ett fyrtiotal deltagare har samlats från hela Sibirien. Efter föredragen tar intensiva och livliga diskussioner vid.

Äntligen lyckas vi få en pratstund med Vasilij Starostin, SKT:s sekreterare, bosatt i Omsk.

Vi sitter hopklämda i ett av de små rummen på Berdsk sanatorium, platsen för seminariet. Första februari 2002 fick Ryssland en ny arbetslagstiftning. Den föregicks av omfattande protester från de fria fackföreningarna, inte minst SKT. Inte undra på det, med tanke på att det är ett helt igenom nyliberalt dokument med allvarliga försämringar för arbetarklassen och de fria fackföreningarnas möjligheter att verka inom lagens ramar.

Den gamla lagstiftningen

Till att börja med ber vi Vasilij att redogöra för hur den gamla arbetslagstiftningen såg ut:

– Den gamla arbetsrättslagstiftningen som antogs 1974 under Sovjettiden, var kanske den starkaste och bästa i världen.

Det var över huvud taget inte möjligt att sparka någon utan godkännande från facket.

Problemet var att det bara fanns en fackförening, VCSPS (All-sovjetiska Centrala Rådet för Fackföreningar i SSSR) som styrdes helt av kommunistpartiet.

I början av åttiotalet, i samband med perestrojkan uppstod en våg av nya fackföreningar, som fick utstå mycket repressalier. Men den gamla lagstiftningen tillkännagav alla fackföreningar samma rättigheter, det inte stod skrivet i lagen vilka fackföreningar den omfattade.

Det var inte ens tänkbart under sovjettiden att det skulle existera mer än en!

Efter Sovjets fall valde Ryssland en helt igenom kapitalistisk väg. Den gamla lagstiftningen passade förstas inte arbetsköparna.

Dessutom drog en våg av strejker över Ryssland organiserade av de nya fackföreningarna. Makthavarna ville hitta ett sätt att komma åt de nya fackföreningarna på, då de äventyrade den gamlas ställning.

Arbetsköparna krävde att få sparka folk godtyckligt och den gamla fackföreningen gick med på det.

Om man skulle tänka sig en situation där inga nya fack hade dykt upp, utan bara det gamla funnits hade det inte behövts någon lagändring.

Hela systemet präglas av ett paternalismiskt synsätt, där det gamla facket och företags-

Kamrater i SKT med Sekreterare Vasilij Starostin i mitten kollar in SAC:s affischer.

ledningen har samma mål.

Fackföreningens roll i Sovjet var att dela ut premier, arrangera fritidsverksamheter och administrera försäkringar.

Strejklagar

De nya facken fick ett väldigt stort handlingsutrymme inom utrymmet för den gamla lagstiftningen. Det saknades exempelvis strejklagar helt och hållet.

– Vem behöver strejka i ett kommunistiskt land, säger Vasilij och ler snett.

Om det utbröt strejker under Sovjettiden, kallades det för ligistprotester och kupp försök.

1962 var det livsmedelsbrist på flera håll i Sibirien. Uteblivna livsmedelsleveranser gjorde att folk inte kunde få tag på de förnödenheter de behövde.

Det hängdes upp banderoller med texten ”bröd och smör” på flera orter. Snart var upproret ett faktum. I staden Novatjerkask utbröt en spontan strejk då ortens industri serverat skämd mat i matsalen. Arbetarna skickade en delegation till ledningen

– Ni ska ta mig fan äta vad ni får!

I protest gick samtliga arbetare ut i strejk. Armén kallades in och sköt mot de strejkande. De som tog initiativet till strejken avrättades. Det här var under Krustjovs tid, under perestrojkan fick de avrättade offentligt upprättelse.

Avsked och strukturanpassningar

Tillbaka till perestrojkan: Gorbatjov gav arbetsköparna ökade befogenheter vad gällde möjligheterna till avsked. Men ledningen var tvungen att erbjuda två alternativa arbeten vid avsked. Självklart innebar de nya arbetena sämre villkor. Om arbetaren tackade nej till erbjudandena innebar det att den fick sparken.

När Jeltsin kom till makten var ekonomin på stark nedgång. Arbetsköparna kunde avskeda upp till halva arbetsstyrkan, utan att erbjuda nya jobb. Det ledde till att nya fackföreningar började synas och höras.

Avskeden berodde också på de strukturanpassningar globaliseringen av den ryska ekonomin krävde.

För att dra till sig internationellt kapital och få det att stanna kvar, var det en förutsättning att ta bort de hinder den gamla lagstiftningen innebar.

Trots vågen av nya fackföreningar blev de aldrig så utbredda och det gamla facket var fortfarande i majoritet.

Den nya lagstiftningen

Folk verksamma inom Arbetsministeriet i Moskva, visste att de kunde komma överens med det gamla facket, eftersom de var angelägna om att behålla sin ställning. Enligt den nya lagen kan arbetsköparen låta bli att förhandla med de små fackföreningarna. Den nya lagen trädde i kraft första februari i 2002.

Den antagna versionen riktar sig med andra ord direkt mot de nya fackföreningarna.

Den innebär också omfattande försämringar av unga och kvinnors rättigheter på arbetsmarknaden.

– Enligt den gamla lagstiftningen var det olagligt att arbeta nattsift för kvinnor som hade småbarn. Idag har det ändrats och arbetsköparen behöver inte längre gå till facket för att få dispens, bara arbetaren går med på det. Annars blir personen förflyttad eller får sparken.

Det betyder alltså att de normer som tidigare reglerades mellan facket och arbetsköparen numera regleras mellan arbetsköparen och arbetaren. Och självklart är det lättare att rå på en arbetare än facket, suckar Vasilij.

Nu omfattas strejker och strejkrätt av lagen. De har förändrat lagen rörande kollektivavtal och kollektiva aktioner.

– Tidigare fanns det två möjligheter vid strejk, berättar Vasilij. Antingen utlyste arbetarkollektivet strejk, eller facket, oavsett storlek. Enligt den nya lagen har inte facket rätt att själva organisera strejker. Nu är det bara arbetarkollektivet som kan utlysa strejk om hälften plus en av arbetarkollektivet vill. Men även direktörens röst räknas... Den nya lagen räknar med den totala mängden anställda på arbetsplatsen, med administration och ledning.

Det hårdaste slaget är naturligtvis att vi fack inte längre kan utlysa strejk, jag undrar om

inte det strider mot FN deklARATIONEN.

De församringar som den nya lagstiftningen innebär, har skett med den gamla fackföreningens goda minne. De är livrädda för att behöva stå till svars för nya strejker.

Ryska kollektivavtal

Kollektivavtalen omfattar alla arbetande på ett företag. Felet ligger i att den gamla fackföreningen frågar ledningen om hur de vill ha avtalet. Dessutom är det så att om facket kräver vissa regler som ledningen inte går med på, har facket 3 månader på sig att förhandla fram det. Om det inte lyckas börjar ledningens regler automatiskt gälla. Det kan till exempel handla om att arbetsköparna vill göra undantag från de regleringar som finns i de nya lagarna.

Enligt den gamla lagen hade facket vetorätt gentemot ledningen när någonting skulle beslutas. Nu är rollen mer rådgivande, som en rätt att uttrycka åsikter ungefär. Om facket skulle säga nej till avsked, kommer den statliga arbetskommissionen och ger arbetsköparen rätt.

Den nya arbetslagstiftningen är inte ens värd namnet!, säger han och ruskar på huvudet.

När det gäller kollektivavtal, har små fackföreningar inte längre rätt att ingå avtal. Om det finns två fack på en arbetsplats, har bara den större rätt att ingå kollektivavtal, och den andra är åsidosatt.

Vasilij fortsätter:

– Som syndikalister har vi traditionellt inte använt oss av kollektivavtal. Vi har ideologiska invändningar emot att ingå kollektivavtal, då ett sådant avtal gör arbetsköparens makt legitim. Men vi kan inte hela tiden vara på offensiven. När vi sluter kollektivavtal fastställer vi framgångar vi uppnått.

Arbetstidsregleringen

Regleringen av arbetstid är också en av de saker den nya lagen avsevärt försämrar.

– Före perestrojkan var det klart och tydligt 8 timmar om dagen. Men det förändrades under 80- talet. På en del håll är grundlönen bara 50 procent och resten ska utgöras av premier.

Många arbetare gick från timmar till ackord, det ledde till att folk i samma arbetslag fick helt olika löner. Det har uppstått en konkurrens som försvårar fackens arbete mycket. Den nya arbetslagstiftningen tog bort 8 timmars reglering av arbetstiden. Arbetstiden är nu i princip oreglerad.

På en del flyg- och bilindustrier är situationen helt otrolig, där arbetet är särskilt dåligt organiserat. De anställda arbetar på beting, men är på grund av försenade leveranser och andra problem tvungna att sitta på arslat halva dan och sedan arbeta övertid för att överhuvudtaget kunna lyfta någon lön!

Det här leder också till ökad konkurrens,

ökat tempo och förstås fler arbetsplatsolyckor.

Vi i SKT har arbetat med de församringar i arbetsmiljön den nya arbetslagstiftningen innebär.

Det är så vidrigt att riskfyllda arbetsplatser tillämpar ackord.

Arbetare struntar själva i att använda sig av de skydd som finns för att tjäna mer pengar.

Vi tänker att det inte är svårt att förstå med tanke på de låga lönerna. Man uppskattar att lönerna har halverats två gånger sedan perestrojkan.

– I gruvor beror explosionerna på att det utvecklas metangas. Det finns utrustning för att mäta förekomsten, men eftersom det tar tid att starta utrustningen och mäta, struntar man i det.

Vi lade ett förslag om att förbjuda ackordsarbete på farliga arbetsplatser, men det gick inte igenom.

Nya strategier och hungerstrejk i protest mot ny lag

Den nya lagstiftningen leder självklart till att SKT och de andra fria fackföreningarna måste utveckla nya strategier.

Vasilij säger att om det fortsätter så här, om det inte blir bättre kommer Ryssland drabbas av vilda strejker i stor omfattning. Den nya lagstiftningen har avsevärt minskat SKT:s möjligheter att använda lagliga medel i sin fackliga kamp.

Vasilij, som arbetar vid järnvägen, berättar att de där redan tillämpar en variant av direkt aktion för att inte driva upp tempot.

– Vi följer alla förordningar till punkt och pricka är MYCKET noggranna, säger han med ett leende.

Någon dag senare får vi en pratstund med Sergej Sjuljzjenko. Han bor i Omsk och arbetar som flygledare.

Han var en av dem som deltog i hungerstrejken som organiserades bland flygledare i mitten av december förra året.

– Allt började med att vi gick vi till våra chefer i Moskva och krävde ökade löner. De har legat på samma nivå under de sista åren. Vi var på väg att börja förhandla, då vi fick höra talas om den nya arbetslagstiftningen som var på väg.

Vi bestämde att vi ville göra något. Vi sammanställde våra krav och skickade till ledningen. De lät meddela att de inte ens tänkte titta på våra krav förens den nya lagstiftningen trätt i kraft. Men vi deklarerade våra krav i alla fall.

Det är förbjudet att strejka inom transportbranschen, Jeltsin drev igenom den lagen under sin tid vid makten.

Men vi i Omsk kom på en alternativ strategi för att driva igenom våra krav och protestera mot den nya lagstiftningen.

Vi skulle hungerstrejka! Varje dag, när vi flygledare kommer till arbetet, måste vi genomgå en läkarkontroll för att få träda i tjänst.

Vi resonerade så, att om vi inte åt skulle vi inte få godkänt i läkarkontrollen.

Och mycket riktigt, alla 37 flygledare i Omsk passerade inte läkarkontrollen. Inga flyg kunde landa eller lyfta. Efter ett dygns hungerstrejk ringde representanter för ledningen från Moskva. Våra krav togs till regeringen och Putin lovade att lösa situationen.

Men som bekant gick arbetslagstiftningen igenom. Men våra löner höjdes. Men vi ger oss inte! Det var viktigt att protestera mot den nya lagen, vi fick bra gensvar från folk och media.

Gemensamt problem

Ryssland är inte det enda före detta kommunistland som fått en ny arbetslagstiftning, både i Ukraina och Polen har nya, arbetarfientliga lagar drivits igenom. I Vitryssland ligger ett lagförslag färdigt.

Gemensamt för alla dessa är att de innebär enorma försämringar. I princip är arbetarnas rättigheter och villkor tillbaka på samma nivå som de var för över hundra år sen, före fackföreningsrörelsens hårda arbete...

LIV MAREND

Elena Starostina, lärare, var med och grundade SKT och Sergej Sjuljzjenko, flygledare skrämdes slag på transportministeriet.

Turbulent decennium i Ryssland

Mot slutet av 80-talet hade det partikommunistiska systemet krackelerat till den grad att ledarna tvingades ta till reformer för att undvika en ny revolution.

President Michail Gorbatiovs Perestroika (omdaning) och Glasnost (öppenhet) välkomnades i väst men för folket i Ryssland blev löftena om fri- och rättigheter en ventil för länge lagrad vrede. Nu var rädslan för säkerhetspolisen borta, en förstummad Gorby blev utbuad på den traditionella 1:a Majparaden 1991 och senare samma år halades flaggan för den forna diktaturen.

När hans efterträdare, Boris Jeltsin, tog över, var det under pressen att fort ändra kurs från kommunism till kapitalism. Landet skulle chockteraperas. En stab av unga liberala ekonomer dikterade. Snabbt förvandlades

Ryssland har sett vågor av strejker sedan Perestroikan och varje gång har tiotals miljoner människor i alla tänkbara branscher lagt ner arbetet. Folk har hungerstrejkat, demonstrerat, tagit chefen som gisslan och till och med bränt sig själva till döds.

statsegendom till privategendom och det var de gamla sovjetbyråkraterna som tog för sig. Denna lilla grupp gubbar placerade tillgångarna i utländska bankkonton. Staten skar ner beställningarna i militären vilket stannade produktionen i vapenfabrikerna. Vad man inte räknat med, var att råvaroleverantörerna, stålverk och gruvor, blev utan uppdrag. Under kommunismen gick 30-40% av resurserna till militären. När den krymptes, drabbades stora delar av befolkningen, framförallt i Sibirien. Massarbetslösheten som följde, gjorde Jeltsin mäkta impopulär och i det följande valet vann han enbart på sin retorik: "Vill ni tillbaka till kommunismen eller vill ni framåt?"

1998 kom en finanskris. Regeringen slutade betala på sina lån och IMF frös sina lån. Regeringen Jeltsin bestämde sig för att devalvera rubeln. Så småningom, bland annat tack vare stigande oljepriser (oljan är en stor importindustri) stabiliserades ekonomin något, men nu var det försent. När Jeltsin avgick, backade han av scen med ursäkter och

taktisk hunduppsyn.

Hans efterträdare Putin har haft det lättare. Förväntningarna är låga, människorna luttrade och vreden i bättre kontroll. Möjligtvis har kriget i Tjetjenien varit en het potatis men efter två blodiga bombattentat mot ryska bostadshus i slutet av 90-talet har ryska folket stött kriget mer än innan. Att det sedan finns ett antal teorier om vilka som egentligen låg bakom bomberna är en annan historia.

Det har bland annat talats om att det var ryska regeringen som gjorde ett propagandautspel mot Tjetjenerna, som många ryssar stödde.

Effektivisering, marknadsanpassning och urbanisering. All kapitalistisk medicin ökade avstånden mellan centrum och periferi, mellan Moskva och landsorten, mellan västra landet och Sibirien.

Fattigdom

Efter sovjetunionens sista dödsryckning och i kölvattnet av perestroikan brottas den ryska arbetarklassen med stora problem. Den korruption och rövarkapitalism som nu regerar har ersatt ett stelbent system med ett kaos.

Det finns runt fem miljoner hemlösa i Ryssland.

Även om många fler än så inte kan betala sina hyror, undviker man vräkningar. Det skulle helt enkelt inte vara hållbart att kasta ut hundratusentals familjer på gatan. Däremot läggs en förseningsavgift på för varje dygn hyran inte betalas, vilket sätter folk under en tung press. Skulle den uteblivna lönen komma, blir ju ändå inget kvar. Med en låg eller obefintlig inkomst behövs mycket planerande och arbete för att få mat i magen.

De flesta ryssar har därför kolonilotter där de odlar potatis, morötter, gurka och rödbetor. Jordplättarna kläms in i remsan mellan husvägg och gatan eller, om ingen mark finns, på balkonger. När man kör bil i Ryssland, ser man ofta gummor med lie gå och slå mellan körbanorna, överallt växer det något.

30 % av ryssarna lever under existensminimum och barnadödligheten är fem gånger högre än i Europa. Medellivslängden är ett av världens lägsta, för män har den sjunkit med sju(!) år sedan Perestroikan. Skäl som dåligt underhåll av säkerheten på arbetsplatser, sjukdomar (HIV växer snabbt) och miljöförstöring utgör stora skäl. Den största boven är dock gammal, fastän värre än någonsin: Män super helt enkelt ihjäl sig.

Reallönerna har sjunkit med 2/3, Inom sjukvården ligger lönerna på 1/100 av svenska vårdlöner och en överläkare kan tjäna under existensminimum.

På vissa sjukhus finns femhundra arbetstillfällen men bara tvåhundra femtio

anställda. Det är arbetare som arbetar dubbelt för att få ihop det. Också inom andra branscher tvingas människor ha två eller ett och ett halvt jobb. Lärare ger privatlektioner, industriarbetare kör taxi, tjänstemän i serviceyrken städar.

Under kommunismen fanns pengar men inga varor. Nu finns mycket varor men inga pengar.

Ryssland har sett vågor av strejker sedan Perestroikan och varje gång har tiotals miljoner människor i alla tänkbara branscher lagt ner arbetet. Folk har hungerstrejkat, demonstrerat, tagit chefen som gisslan och till och med bränt sig själva till döds.

Men hur ser det ut med en fackliga organiseringen?

Fackföreningar i Ryssland

Under kommunismen var fackens viktigaste uppgift att få arbetarna ett jobb hårdare. Tävlingar ordnades mellan arbetare, mellan arbetsplatser, mellan städer. I fackklubbarnas ledning satt direktörerna med, tillsammans med representanter för partiet. För att arbetarna skulle hålla sig friska och motiverade, byggdes tusentals vilohem, där alla arbetare hade rätt att vila upp sig med jämna mellanrum. Där fanns bad, sjukvårdskunniga och aktiviteter som sång och sport. På pappret hade facket rätt till att stoppa driften på farliga arbetsplatser tills felen åtgärdats, och det vimlade av skyddsombud. Facket hade också vetorätt på uppsägningar och alla arbetare fick delta på möten med olika planeringsgrupper. Tyvärr fungerade det mesta just bara på papper.

Efter Glasnost och Perestroika liberaliserades även fackföreningarna. Kommunismtidens största fackförbund, den också idag största fackföreningen, FNPR samarbetar med LO/TCO och har 40 miljoner medlemmar. De opererar som innan öppet med arbetsgivaren och har numera ett trepartsavtal mellan regeringspartiet, arbetsgivarparten och facket. Bland de mindre facken finns VKT och KTR med en dryg miljon medlemmar var, De organiserar gruv- respektive transportarbetare och stöddes av USA för att ta över arbetarrörelsen efter sovjets fall. Det första autonoma facket, SOTSPROF, utgör den största oppositionen, men stöder olika partier på arbetsgivarnas sida. Mutor är ett vanligt kommunikationsmedel. Om det skulle finnas någon som inte håller chefens hand för pengar, kan man alltid hota sig till ett samarbete. De mindre facken är bildade i en antiideologisk era och har därför inte mycket till klasskänsla att komma med. Deras verksamhet är defensivt och som en hjälp åt en arbetarklass som redan förlorat allt.

NINA LAHTINEN

SKT, Sibiriska arbetarfederationen

SKT, Allryska fackföreningsfederationen, har högre mål än att bara överleva. Från bildandet tio år sedan har de sibiriska syndikalisterna vuxit till 6000 medlemmar och har från början hållit en ideologisk, konfrontativ linje med frihetlig socialism som mål. SKT bildades av medlemmar ur KAS-KOR, en anarko-syndikalistisk politisk grupp som verkade under 80-talet. KAS verkade bland annat i Moskva, och det var där de för första gången mötte svenska syndikalister.

En handfull SAC-medlemmar hade engagerat sig i Next Stop Sovjet, en grupp som samarbetade med ungdomar i ett Sovjetunionen. Trots censur och förföljelser av frihetliga element lyckades kamraterna i SAC föra in både tryckapparat och kopiator i landet och propagandaverksamheten växte. KAS orienterade sig alltmer mot renodlad arbetarkamp och fick uppbackning av svenska syndikalister som höll fackliga grundutbildningar på flera orter. 1993 besökte SAC ett arbetarseminarium i Omsk, där KAS hade kongress. Medlemmar på plats beslöt efter diskussioner att bilda Ryska arbetarfederationen. Året därpå anslöt sig flera fackföreningar. SKT som vi känner dem bildades formellt 1995.

Struktur

SKT är en federation och består av flera olika fackföreningar, bland annat basorganisationer (knutna till en arbetsplats) och lokala fack. Vart tredje år håller SKT kongress. Kongressen är SKT:s högsta beslutande organ och där utses verkställande sekreterare samt sekreterare för de olika distrikten, eller oblasten. Dessa personer är sekretariatet, det verkställande organet. Sekretariatet är i Omsk.

Oblasten är en sorts regionsindelning. De

motsvaras ungefär av våra distrikt.

De fungerar ungefär som LS, och största delen av verksamheten sker i sektioner och syndikat.

Ungefär två gånger om året sammanträder representantrådet där varje Oblast deltar med en representant. Då utvärderar de det arbete som gjorts och planerar fortsatt verksamhet och strategi.

Det är tillåtet att vara medlem i partier, men inte att bedriva partipolitik inom SKT.

Medlemmar

Bland de SKT-anslutna finns metallarbetare, lärare, transportarbetare (till exempel flygledare), vårdarbetare, gruvarbetare, studenter, arbetslösa, fastighetsarbetare, förskolelärare och arbetare inom den kemiska industrin.

SKT-anslutna fack finns i Omsk, Tomsk, Novosibirsk, Kemirova och Kuzbass oblast samt i den autonoma republiken Hakassia.

De enda som inte är välkomna i SKT är personalchefer, verkställande direktörer, personer som verkställer disciplinära åtgärder samt personer som fastställer löner. Personer med arbetsledande funktion måste lämna in sin ansökan till en speciell kommitté i sin basorganisation som avgör huruvida han/hon får bli medlem. Nästan hälften av medlemmarna av SKT är kvinnor.

Problem i SKT

Det finns Ryssland ett generellt problem med passiviteten. Sovjetmakten var under sjuttio års tid arbetsgivare, företrädare, förmyndare, polismakt och fängelse, allt i ett. Men framförallt tog den hand om allt. Det fanns ministerium för allt. Egna initiativ var överflödiga eller farliga, allt från musiken i

radion till utseende var dikterade av Partiet. När statens grepp släppte, stod miljoner människor utan att riktigt veta hur de skulle få behoven tillgodosedda. Intresseorganisationer eller folkrörelser fanns aldrig innan, det ryska folket har påtvingas en paternalism som handlar om att hålla med sin överordnade. Eller åtminstone låtsas som om man gör det. Dessa problem finns även i SKT, även om de håller en syndikalistisk linje. Ett annat problem är att medlemmarna har att göra med så många olika saker. Det kan handla om allt från kamp mot livsfarliga arbetsförhållanden eller hyresvärdar som stänger av elen till en undermålig boendemiljö eller de nya arbetsrättslagarna. SKT jobbar hårt på att hitta en gemensam bas för sin kamp och samtidigt ro de olika striderna i hamn. Också de ekonomiska problemen är stora, SKT har inte mycket pengar till att trycka upp eller sprida sin information. Framför allt rättsliga processer slukar mycket pengar och som tur är, har SKT några medlemmar som kan juridik och jobbar ideellt. För juristerna är det ett konststycke att hinna med både sina studier eller arbeten och SKT men de gör ett fantastiskt jobb.

Att öppna ett telefonabonnemang kostar i Ryssland flera månadslöner och utan telefon är också internet omöjligt. De flesta ryssar går och ringer på särskilda telefoncentraler och de yngre surfar på de än så länge ovanliga nätcaféerna. Som man förstår, är det omständiga alternativ för aktivister i en fackföreningsfederation. Ett annat stort hinder är avstånden mellan de olika SKT-anslutna facken. Resan kan vara upp till två dygn långa om man tar tåget, och flyg är av flera skäl inget alternativ. Trots dessa saker har våra kamrater i Sibirien lyckats bygga en federation med starka fästen, speciellt Omsk. NINA LAHTINEN

Karta över Sibirien med SKT-fästen utmärkta.

Rälskriget

Under seminariet i Berdsk träffade vi Vladimir Vorobjej, frontfigur i en av de största och mest dramatiska aktionerna under SKT:s tid, rälskriget i Anzero-Sudzjensk.

Deltagare på seminariet 2002. Två från höger är Vladimir Vorobjej, rälskrigare från Anzero-Sudzjensk.

Staden är ursprungligen baserad kring två gruvsamhällen som varit i drift sedan tsartiden, då två patroner konkurrerade med var sin kolindustri. Mellan byarna löpte sibiens stolthet, transsibiriska järnvägen, som en gränslinje. 1933 beslöt kommunistpartiet att byarna skulle slås ihop till en enda stad, vilket gjorde att befolkningsantalet växte. I staden finns numera 120 000 invånare och järnvägen klyver staden mitt itu. Likt många andra gruvområden drabbades Anzero-Sudzjensk hårt av landets ekonomiska omdaning och fattigdomen var i slutet av 90-talet stor.

Vi ville organisera alla oavsett yrke och vi började stödja alla aktioner där någon blev trampad på och gjorde motstånd. Alla gick dit, tillsammans! Vi tillämpade arbetarsolidaritet helt enkelt. Vi jobbar direktdemokratiskt vilket gör att medlemmar börjar tänka efter och se de stora sammanhangen.

-Lönerna hade uteblivit i ett par år när tålamodet hos stadens befolkning tog slut. De bestämde sig för att tillämpa direkt aktion. 1 Maj 1998 satte sig folket i staden tillsammans med cheferna för bolagen (som ju heller inte fick någon lön!) och blockerade transsibiriska järnvägen. Även om rälssockupationen inte utfördes över båda huvudspåren, innebar det stora problem för tågtransporterna.

Efter femton dagar betalades pengarna ut. Dessvärre gick de till stadens administration, som nu upphävde blockaden. I slutet av Maj hade stadens arbetare fortfarande inte sett röken av pengarna och arbetarkommittéer bildades för att åter ta strid. En medlem i kommunistpartiet med det passande namnet Vladimir Illitj gjorde sitt bästa för att kupa makten och agera mot arbetarkommittéernas beslut. Men folket i Anzero-Sudzjensk visste bättre än att låta sig föras bakom ljuset. I juni återgick man till spåren, och denna gång ockuperades två grenar av transsibiriska. Bakom aktionen stod bland annat fackanslutna gruvarbetare, vattebolagsanställda, läkare och lärare. Det sattes upp tältläger där en stor del av stadens invånare, flera tusen personer, spenderade tiden, natt som dag.

Nu kallade myndigheterna in polis och militär från närbelägna städer och ett specialförband, vita björnen, anlände till staden för att flytta på rälssockupanterna. Men aktivisterna varberedda på konfrontation och många av arbetarna försedda med yxor och andra tillhyggen. En militär stoppade insatsen då han förstod att det skulle leda till ett blodbad. Myndigheterna ändrade taktik. Guvernören kom för att tala massan tillrätta men bads ”vänligt men bestämt att dra dit pepparn

växer”. På en månad hördes de inte av, sedan började de avskeda folk tillhörande NPE, den lokala oberoende fackföreningen. Det slussades även in mängder med vodka bland ockupanterna men arbetarkommittéerna införde egna ordningsvakter för att förhindra supandet. Det uppstod konfrontationer inom kommittéerna, om huruvida man skulle förhandla med regeringen. Till slut nådde man en sorts enighet, en maktens representant bjöds in och pengarna kom i slutet av juli. Det fanns numera ett avtal med transportministeriet på att ingen fick sitta eller ligga på spåren. Förhandlingar hölls och arbetarna fick veta att fler löneföreningar var att vänta. Ledningen för den oberoende fackföreningen gick alltmer i regeringens ledband och brottsätal började dimpa ner hos Vladimir Vorobjej.

”-Men de kom inte åt mej, jag sa att ja varit på semester!”

Vi var några som varit drivande i rälskriget som beslöt att bilda en fri arbetarfederation, 500 personer anslöt sig genast, de litade på oss och vår kompromisslöshet.

Vi ville organisera alla oavsett yrke och vi började stödja alla aktioner där någon blev trampad på och gjorde motstånd. Alla gick dit, tillsammans! Vi tillämpade arbetarsolidaritet helt enkelt. Vi jobbar direktdemokratiskt vilket gör att medlemmar börjar tänka efter och se de stora sammanhangen. År 2000 erkändes vi som en officiell fackförening. Ett år senare var vi 1500 medlemmar och nu är vi 3000. Vi ville inte bli isolerade och vi vill nå ut med vår kamp. Därför organiserade vi oss i SKT.

NINA LAHTINEN

SAC:s Sibirienprojekt

Kontakterna mellan SAC och SKT har varit täta, särskilt under de sista tre åren. Tre delegater från SKT närvarade vid SAC:s arrangemang i Göteborg 2001, och två somrar i rad har SAC besökt de Sibiriska kamraterna.

SKT:s seminarium i Novosibirsk 2002.

Deltagarna, som var ca fyrtio stycken, kom från Tomsk, Novosibirsk, Omsk, Anzjerno-Surzjensk och Hakassia.

Liv Marend och Nina Lahtinen från SAC höll föredrag om syndikalistisk historia och om nuläget för syndikalistfacken. Efteråt diskuterades problem och nya strategier för SKT.

Nästa dag höll vi föredrag om kvinnoorganisering ur SAC:s perspektiv och det beslöts att bilda en kvinnokommitté inom SKT.

På söndagen talades det om fackens roll i antiglobaliseringsrörelsen, och om internationalism som en viktig motvikt i kampen mot fascism.

Vi diskuterade också ungas roll i klasskampen och mediahantering.

På tisdagen hade SKT:s Representantråd halvårsmöte. En kvinnokommitté bestående av 3 kvinnor från olika Oblast bildades.

Och det utsågs en internationell sekreterare, Sergej Shuljzhenko från Omsk.

Vi bollade idéer angående fortsatt samarbete, som översättning av olika texter till ryska och materiellt stöd från SAC i form av en risograf eller datautrustning.

En idé lades fram om en sibirisk föredragsturné med inbjudna syndikalister från Sverige, Spanien och Frankrike.

Två representanter från SKT, Margarita Dereabina och Elena Starostina kom till SAC:s kongress i Gävle 2002. De deltog också i det internationella syndikalismötet i Bremen.

Social Forum Barnaul

2003 deltog Liv Marend och Henrik Olsson från SAC i Social Forum Barnaul, initierat av en grupp vid namn Alternatives, som försöker stödja olika fackföreningar och sociala rörelser. Sammanlagt deltog ett sextiotal personer.

Efter öppningsanförandena hölls en manifestation på Administrativa torget i Barnaul, för att uppmärksamma att arbetare vägras sina lagstadgade rättigheter.

SKT:s sekreterare Vasilij Starostin anordnade ett seminarium med fackligt tema, om framtiden för de fria facken i Sibirien och Ryssland, och hur de ska utveckla sitt samarbete

med varandra.

Andra seminarier var om Sibiriens avindustrialisering och motstrategier, Argentina, Ekologi, Privatisering av utbildning, Kultur och Religion (med deltagande av gammaltroende och hare Krishnas!). Under besöket representerades SAC också på SKT:s Seminarium i Tomsk, där omkring 30 personer deltog och ämnet var marknadsföring och propaganda. Henrik Olsson från SAC pratade om syndikalismens historia och kunskaperna hos deltagarna om vad syndikalism innebar visade vara minst sagt skiftande, så Liv Marend från SAC satte ihop snabbt ihop ett föredrag om syndikalistisk ideologi, praktik och principer, vilket var mycket uppskattat. Därefter var det gruppdiskussioner efter geografiskt område. Deltagarna kom från Asino, Anzjerno-Sudzjensk, Tomsk och Seversk.

Generella problem som kom fram var försenade löneutbetalningar, dålig arbetsmiljö och rationaliseringar, företagsnedläggelser och därmed arbetslöshet.

I samband med mötet i Barnaul hade det skickats ut ett pressmeddelande om att två svenska syndikalister var på turné i västra Sibirien. Det ledde till en radiointervju och tre teveframträdanden i olika regionala program.

Efter social form var det dags för att åka till SKT:s seminarium i Omsk där också fackets Centrala sekretariat är beläget.

SAC-representanterna satte ihop ett program för kursen tillsammans med Vasilij Starostin föredrag om syndikalistisk ideologi, praktik och principer, vad som skiljer oss från reformistiska fackföreningar och politiska partier.

Vasilij höll ett föredrag om Direkt Aktion spontana och presenterade ett schema som kan användas vid aktivitetsplanering. Flera av deltagarna var mitt uppe i olika konflikter på sina arbetsplatser och tog sig an uppgiften med stor energi.

På kursen kom två kvinnor från saturnfabriken där en konflikt pågår på att de skulle försöka med att bilda en kvinnokommitté istället då de flesta aktiva var kvinnor.

Därefter följde planering inför flygledarnas nästa protest. Kursen var mycket välorganiserad.

Flygledarna genomförde för övrigt aldrig strejken i augusti. Deras statliga arbetsgivare visste vad de hade att göra med sedan förra gången och flygledarnas krav gick igenom innan de hunnit inleda strejken...

Och nu då?

Nästa steg i Sibirienprojektet är att bygga upp ett utbildningscentrum i Omsk! Där ska ett minitryckeri sättas upp för produktion av propagandamaterial och en medlemstidning. Margarita Dereabina kommer arbeta på centret och bistå med juridisk rådgivning för medlemmar. Här ska SKT också utbilda folk i att leda fackliga grundkurser. För SAC:s del betyder det dels att vi kommer att samla in pengar, men också finnas till hands med tips och råd vad gäller utbildning, dela med oss av våra erfarenheter vad gäller fackliga utbildningar och tipsa om användbara texter. Projektet, som kommer vi hoppas kommer igång i December, löper över tre år, och tanken är att SAC under denna inte kommer att hålla i föredrag eller delta på seminarier i Sibirien. (Däremot kommer någon eller några att om något år besöka Omsk för att se hur det gått.) Det rör sig om ett 20/80-projekt vilket innebär att SIDA betalar 80 procent av summan och SAC 20 %, det vill säga 25 000 kronor. Det vi inte lyckas samla in, betalar SAC:s internationella solidaritetsfond.

NINA LAHTINEN & LIV MAREND

Margarita Dereabina, en av SKT:s jurister och gammal räv i organisationen.

Vill du stödja våra sibiriska
kamrater i SKT?
Sätt in pengar på PG: 80 99 23-6
Märk talongen "SKT"

Vi kommer gärna och håller
föredrag om SKT på ert LS!
Om ni är intresserade, kontakta
Sibiriengruppen på:
Nina Lahtinen 040-92 10 78
Liv Marend 08-648 75 66

Två stencoola SKT-tjejer
hänger runt i en paus under
Seminariet i Novosibirsk

Foton: Liv Marend, Nina Lahtinen och Vadim Azbel
Tack till: Morena Azbel-Schmidt, Vadim Azbel
Torfi Magnusson och Ola Brunström